Kulturutskottets betänkande

1979/80: 24

med anledning av proposition 1979/80: 100 såvitt gäller medelsanvisningen till radio och television, m. m., jämte motioner

I detta betänkande behandlas, med nedan angivna undantag, de förslag beträffande Sveriges Radio och dess verksamhet som lagts fram i budgetpropositionen samt de i anslutning härtill väckta motionerna. Undantaget gäller propositionens medelsberäkningar för televerket samt fyra motioner som gäller frågan om nedläggning av tre AM-sändare.

En sammanställning som visar var i betänkandet olika motioner behandlas ingår i betänkandet som bilaga 1.

1. **Radio och television.** Regeringen har i proposition 1979/80: 100, bilaga 12 (utbildningsdepartementet) s. 66—91, föreslagit riksdagen att

1. antaga i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i radiolagen (1966: 755),

2. antaga i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen om avgift för televisionsmottagare (1978: 478),

3. godkänna i propositionen angivet förslag till den på grundval av investeringsplanen beräknade medelsförbrukningen för byggnadsstyrelsen,

4. godkänna i propositionen angivna förslag till medelsberäkningar för televerket,

5. medge regeringen bemyndigande att av konjunkturmässiga eller andra skäl anvisa ytterligare högst 10 % av föreslagna totala investeringsmedel till televerket och byggnadsstyrelsen,

6. medge att televerket lämnas det beställningsbemyndigande som förordats i propositionen,

7. godkänna i propositionen angivna förslag till medelsberäkningar för Sveriges Radio-koncernen,

8. godkänna i propositionen angivet förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet.

Propositionen

De framlagda lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om ändring i radiolagen (1966: 755)

Härigenom föreskrivs att 2 § radiolagen (1966: 755)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Lagen omtryckt 1972: 240.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[2]	
Radiosändare får här i riket eller på svenskt fartyg eller luftfartyg utom riket innehas eller användas endast av den som erhållit tillstånd av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Sådant tillstånd erfordras även för innehav här i riket av radiosändare som är ofullständig eller av byggsats för tillverkning av radiosändare. Tillstånd meddelas för viss tid.	
Införsel till riket av radiosändare, ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare är tillåten endast för den som har tillstånd enligt första stycket.	
Radiosändare, ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare får ej överlåtas eller upplåtas till den som saknar tillstånd enligt första stycket.	
Regeringen äger förordna om avgift för innehav av radiosändare.	Regeringen *eller myndighet som regeringen bestämmer* äger förordna om avgift för innehav av radiosändare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

[2] Senaste lydelse 1975: 242.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med 85 kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 35 kronor per kalenderkvartal.	Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med *102* kronor *50 öre* per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med *40* kronor per kalenderkvartal.
Skall avgift första gången erläggas under löpande avgiftsperiod, skall avgiften sättas ned till det belopp som svarar mot antalet kvarvarande dagar av perioden.	
Avgift erläggs till myndighet som regeringen bestämmer.	

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

Beträffande innehållet i övrigt i det avsnitt av propositionen som utskottet nu behandlar får utskottet redovisa följande.

I propositionen erinras om att 1978 års riksdagsbeslut om radions och televisionens verksamhet under perioden 1978/79—1985/86 innebar att verksamheten skulle byggas ut och förbättras. Den planerade utvecklingen angavs i riksdagsbeslutet i allmänna termer. Proposition och utskottsbetänkande innehöll alltså ingen närmare precisering av kostnaderna för de enskilda reformerna. I riksdagsbeslutet angavs inte heller någon detaljerad plan för i vilken takt reformerna skulle genomföras under avtalsperioden. Genomförandet skulle enligt beslutet prövas i samband med behandlingen av de årliga anslagsframställningarna och bedömas mot bakgrund av dels det samhällsekonomiska läget, dels hushållningen med resurser inom programföretagen.

Formerna för anslagsframställning och medelstilldelning diskuteras av Sveriges Radio i ett principiellt hållet avsnitt av årets anslagsframställning. Det heter där bl. a. att ansvaret för verksamhetens utformning inom statsmakternas målsättningar åvilar Sveriges Radio medan statsmakterna begränsar sin granskning till att avse de samhällsekonomiska förutsättningarna för medelstilldelningen. Föredragande statsrådet instämmer i denna bedömning men anser det i sammanhanget angeläget att inskärpa att styrelser och företagsledningar i de olika bolagen har ansvaret för att de medel som erhålls för att bedriva radio- och televisionsverksamheten används med iakttagande av god hushållning. Det är härvid viktigt att de ansvariga tillvaratar möjligheter att genomföra rationaliseringar och andra effektivitetsvinster.

I anslagsframställningen redovisar Sveriges Radio kostnadsberäkningar för reformverksamheten. Om man tar hänsyn inte bara till de reala kostnaderna för reformerna utan också beaktar en väntad prisutveckling kommer TV-avgiften enligt dessa beräkningar att budgetåret 1985/86 vara 1 000 kr. per år. Härom uttalas i propositionen följande.

"Med hänsyn både till förutsättningarna vid riksdagens ställningstagande och det samhällsekonomiska läget, nu och inom överskådlig framtid, anser jag det uteslutet att avgifterna höjs på det sätt som Sveriges Radio har skisserat i sin anslagsframställning. Skulle det program för radio- och TV-verksamhetens utbyggnad som riksdagen har uttalat sig för inte kunna genomföras utan att kostnaderna ökar i den takt som Sveriges Radio anger, finns det enligt min mening risk för att reforminsatserna måste begränsas eller fördelas över en betydligt längre tidsperiod än vad som ursprungligen var avsikten."

Sveriges Radio har i anslagsframställningen redovisat ett omfattande reformprogram för lokalradion. I propositionen utta-

las att något sådant reformprogram inte förutsattes i riksdagens ursprungliga ställningstagande. Detta innebar att lokalradiostationerna skulle få en genomsnittlig bemanning av 14 personer. Genom riksdagens senare beslut och genom Sveriges Radios beslut rörande medelsfördelningen mellan de olika dotterbolagen har bemanningen nu ökat så att den genomsnittligt är uppe i 21 personer. Enligt de planer Sveriges Radio redovisar i årets anslagsframställning skall bemanningen inom tre år öka så att stationen har en bemanning om i genomsnitt 39 personer. I propositionen uttalas att det är angeläget att ambitionshöjningarna i radio- och TV-verksamheten inriktas på de mål som har angetts i riksdagsbeslutet.

Mot bakgrund av de uttalanden i propositionen som utskottet nu redovisat framhåller föredragande statsrådet att han anser det nödvändigt att Sveriges Radio inför nästa års anslagsframställning gör en noggrann genomgång av olika reforminsatser och särskilt undersöker kostnader för dessa och deras konsekvenser för TV-avgiftens utveckling. I anslagsframställningen bör alternativa planer för reforminsatser under avtalsperioden presenteras, vilka även medger betydligt långsammare höjningar av TV-avgiften under avtalsperioden än enligt årets anslagsframställning. Det finns — framhålls det — anledning att också från regeringens sida noga följa kostnadsutvecklingen på radio- och TV-området.

I sin anslagsframställning för nästa budgetår har Sveriges Radio redovisat utfallet för budgetåret 1978/79 och planer för hur driftmedlen skall användas under innevarande budgetår. I propositionen uttalas att det av redovisningen framgår att Sveriges Radio inte har genomfört de reformer som vid medelstilldelningen förutsattes av regering och riksdag. När det gäller kvalitetsstärkande insatser anses redovisningen knapphändig. Föredragande statsrådet uttalar att han inser att det kan vara svårt att finna rättvisande former för en sådan redovisning, men han betonar samtidigt att det är angeläget att Sveriges Radio gör ansträngningar på detta område, inte minst med hänsyn till att betydande belopp behöver anvisas för detta ändamål. Han framhåller också att det bör vara möjligt att totalt och för de olika programbolagen redovisa hur tillgängliga resurser har använts. Därvid är det av särskilt intresse att ange utvecklingen av medelsåtgången för programverksamheten. Sveriges Radio bör också redovisa antalet anställda inom olika personalkategorier och hur utvecklingen har varit under senare år.

Föredragande statsrådet tar i propositionen också upp frågan om frilansmedverkan i programmen. Riksdagsbeslutet år 1978 innebar att vikten av en omfattande frilansmedverkan betonades kraftigare än tidigare. För att fylla sina uppgifter, inte minst på det kulturpolitiska området, skulle de fyra programbolagen använda en ökande andel av sina resurser för frilansmedverkan. Såvitt föredragande stats-

rådet har kunnat utläsa, har en sådan andelsökning inte åstadkommits, fastän driftmedlen har ökat kraftigt. Om situationen inte förändras, finns det enligt hans mening anledning att återigen överväga möjligheten att kvotera driftmedelsanslaget, för att på så sätt garantera en rimlig omfattning av frilansmedverkan.

Medelsberäkningen i propositionen innebär för den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten att för televerkets investeringar beräknas 85,7 milj. kr. och för dess driftkostnader 214,5 milj. kr., medan för Sveriges Radios investeringar beräknas 79,0 milj. kr. och för dess driftkostnader 1 127,5 milj. kr. För byggnadstyrelsens investeringar beräknas 15,0 milj. kr. Kostnaderna för radionämndens verksamhet beräknas till 1,3 milj. kr. Sammanlagt innebär detta utgifter om 1 523,0 milj. kr.

I den för Sveriges Radio beräknade driftkostnaden ligger enligt propositionen en resursförstärkning för programverksamheten under nästa budgetår om 45,5 milj. kr. Detta bör enligt propositionen möjliggöra en fortsatt satsning på den regionala riksprogramproduktionen samt, inte minst, kvalitetssatsningar. I propositionen betonas också vikten av att medel avsätts för olika former av frilansengagemang.

Behållningen i rundradiorörelsens fond beräknas vid innevarande budgetårs utgång uppgå till ca 100 milj. kr. Kostnads- och inkomstutvecklingen är sådan att fonden under budgetåret 1980/81 kommer att uppvisa ett underskott om inte avgifterna höjs. Den i propositionen föreslagna ändringen i lagen om avgift för innehav av televisionsmottagare innebär att den allmänna mottagaravgiften höjs med 70 kr., från 340 till 410 kr. per år, och tilläggsavgiften för innehav av färg-TV med 20 kr., från 140 till 160 kr. per år. Med dessa höjningar beräknas fonden vid utgången av budgetåret 1980/81 ha en behållning av drygt 120 milj. kr.

Vad beträffar underlaget för propositionens beräkning av medelsbehovet har föredragande statsrådet bl. a. uttalat att ett av Sveriges Televisions AB utfört planeringsarbete bör kunna ligga till grund för den fortsatta regionala utbyggnaden av televisionen. Han är dock inte beredd att ta ställning till frågan om i vilken takt utbyggnaden skall ske utan förutsätter att alternativa planer skall redovisas i närmast kommande anslagsframställning. Vad beträffar budgetåret 1980/81 innebär vad som föreslås i propositionen emellertid att medel beräknas för utbyggnad av regional-TV i Växjö. Därjämte uttalas att Västerbottensdistriktet bör bli det sjunde regional-TV-området.

Televerket har i sin anslagsframställning tagit upp frågan om AM-ljudradiosändningar på mellan- och långvågsbanden i ett större perspektiv. Verket anför att nu befintliga sändare är så gamla att man måste ta ställning till frågan om de skall ersättas och i så fall på vilket sätt detta bör ske. Verket anger fem olika alterna-

tiv och förordar för egen del att man inriktar sig på två nya sändarstationer. Detta innebär investeringskostnader om ca 29 milj. kr. och driftkostnader om ca 3,5 milj. kr. per år.

Föredragande statsrådet är inte beredd att tillstyrka televerkets planer på en utbyggnad av AM-sändare. Han räknar vidare med att sändarstationerna för AM i Stockholm, Göteborg och Motala skall läggas ned redan under budgetåret 1980/81. Därmed kan 3 milj. kr. sparas.

TV-avgiftsutredningen har i januari 1979 avlämnat betänkandet (Ds U 1978: 16) TV-avgifter: inkassering, kontroll och avgiftsskolk. Utredningens undersökningar visar att avgiftsskolket troligtvis är betydligt större än vad man hittills har räknat med. Under vissa antaganden kommer utredningen fram till att så många som ca 500 000 hushåll inte betalar korrekt avgift. Nära 400 000 av dessa betalar ingen avgift alls, medan drygt 100 000 hushåll bara betalar för svartvit TV trots att de har färg-TV. Radiofonden skulle på detta sätt, med nu gällande avgifter, gå miste om inkomster motsvarande ca 200 milj. kr. per år.

Föredragande statsrådet uttalar att skolket har fått en omfattning som är upprörande och att det behövs kraftiga insatser för att minska dess omfattning. Han framhåller att huvudansvaret för detta arbete vilar på televerket men uttalar också att Sveriges Radio bör ha anledning att kraftigt öka sina ansträngningar på området, eftersom upplysningsverksamhet via etermedierna visat sig ha stor genomslagskraft. Statsrådet ansluter sig också till TV-avgiftsutredningens uppfattning att försöksverksamhet med s. k. pejling bör påbörjas. Därmed avses ett förfarande där man använder sig av tekniska hjälpmedel, en särskild detektor eller liknande, för att lokalisera förekomsten av TV-apparater.

Nyssnämnda utredning har föreslagit att uppbörden av TV-avgifter skall kopplas bort från uppbörden av teleavgifter och anförtros åt en särskild uppbördsorganisation. Sveriges Radio har i sitt remissvar antytt möjligheten av att företaget självt handhar avgiftsuppbörd och kontroll. Statsrådet tar inte i propositionen ställning till vilket system som bör gälla för uppbörden av TV-avgifterna i framtiden.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1979/80: 188 av Bo Lundgren m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om fördelningen mellan dotterbolagen av de ökade anslagen till Sveriges Radio AB,

1979/80: 208 av Filip Fridolfsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening uttalar sig för att radions morgonandakt i program 2 bör flyttas tillbaka till program 1,

1979/80: 285 av Sven Johansson (c) och Tore Nilsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att andelen kristna program — i synnerhet för barn och ungdom — i Sveriges Radio bör ökas väsentligt med tanke på radioavtalets krav på balans och objektivitet,

1979/80: 286 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om reprissändningar i radio och TV av program som anmälts till radionämnden,

1979/80: 373 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalradions utveckling och Sveriges Radios medelsfördelning,

1979/80: 503 av Ulla Ekelund (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokalradions utveckling och Sveriges Radios medelsfördelning,

1979/80: 509 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar ange nya riktlinjer för SR-koncernens verksamhet innebärande

a) att moderbolaget ges övergripande ansvar för verksamheten och utökade funktioner bl. a. genom att koncerngemensamma operativa organ förläggs dit,

b) att omorganisationen snarast stoppas och att utvärdering av den sker,

c) att utbyggnaden av regional-TV uppskjuts till nästa avtalsperiod,

d) att kvalitetshöjning genom ökad inhemsk teater- och underhållningsproduktion, mer genomarbetade kultur- och samhällsprogram m. m. prioriteras och skall ske med tillvaratagande av resurser i Stockholm, vars sändningstid inte minskas,

e) att lokalradion ges ökade resurser, bl. a. till bandverkstäder,

2. att riksdagen beslutar uttala sig för att ett avtal för hela koncernen skall slutas mellan staten och SR med riktlinjer som innebär

a) att kravet på opartiskhet i programverksamheten skall gälla det totala utbudet,

b) att yttrandefriheten i rundradion skall gälla lika för alla,

c) att demokratistadgandet bibehåller sin hävdvunna innebörd men med tillämplighet också på jämlikhet mellan könen och andra jämlikhetsfrågor,

3. att riksdagen beslutar att 54,5 milj. kr. får tas i anspråk ur radiofonden utöver regeringens förslag,

4. att riksdagen hos regeringen anhåller om en utredning som på sikt skall se över finansieringsfrågan för radion och televisionen,

5. att riksdagen uttalar att SR bör utträda ur SAF,

6. att riksdagen uttalar att ambitionsnivån för lokalradion bör höjas och därmed avvisar regeringens förslag beträffande lokalradions målsättningar,

1979/80: 515 av Allan Åkerlind m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala att svordomar i radio och TV icke bör förekomma,

1979/80: 539 av Sven-Gösta Signell m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att televerket vidtar nödvändiga åtgärder så att Radio Skaraborgs sändningar över Skövdesändaren blir möjliga att avlyssna med god hörbarhet i kommunerna Habo och Mullsjö,

1979/80: 644 av Sture Ericson (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag som möjliggör de i motionen nämnda åtgärderna inom Sveriges Lokalradio AB under innevarande avtalsperiod,

1979/80: 645 av tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening uttalar att Sveriges Radios programproducerande bolag bör aktivt verka för nyktra levnadsvanor genom programverksamheten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att när nästa avtal mellan Sveriges Radio och staten tecknas det skrivs in en passus i avtalstexten om att de programproducerande bolagen har skyldighet att aktivt verka för nyktra levnadsvanor,

1979/80: 647 av Rune Johansson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande prioriteringen av de till Sveriges Radio anslagna medlen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande den västsvenska lokalradiostationen Radio Trestad,

1979/80: 648 av Gunnel Liljegren m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen uttalar att TV omprioriterar sin bevakning av kvinnliga tävlingsidrotter, så att dessa får en med motsvarande herridrotter likvärdig behandling,

1979/80: 652 av Catarina Rönnung m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen uttalar att lokalradion fortfarande behöver förstärkta resurser för att klara sin verksamhet,

1979/80: 653 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen uttalar att regeringen i avtalet med Sveriges Radio/TV bör verka för att programannonseringen i Röster i Radio/TV även görs på svenska samt att invandrarprogrammen i TV förses med svensk text,

1979/80: 761 av Lennart Brunander (c) vari yrkas att riksdagen uttalar

1. att alkoholinformationen sker i radio och TV på sätt som redovisats i motionen,

2. att det är önskvärt att radio och TV vid programval och produktion av program är uppmärksamma på alkoholinslagen i programmen,

1979/80: 1229 av Tage Adolfsson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentarisk utredning tillsätts angående den framtida finansieringen av den allmänna TV- och radioverksamheten,

1979/80: 1233 av Georg Andersson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna

a) vad som i motionen anförs om medelstilldelningen,

b) vad som i motionen anförs om lokalradion,

(Yrkande 2 behandlar utskottet i senare sammanhang)

1979/80: 1234 av Kerstin Andersson i Hjärtum (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lokalradions utveckling bör prioriteras framför övrig utbyggnadsverksamhet inom Sveriges Radio,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lokalradions närmaste utveckling bör koncentreras till att fylla behovet av lokalradio i Älvsborgs län,

1979/80: 1236 av Gunilla André (c) och Ella Johnsson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär översyn av filmcensurbestämmelserna samt avtalet med Sveriges Radio i syfte att begränsa våldet som inslag i barns och ungdomars kulturmiljö,

(Motionen behandlas av utskottet även i senare sammanhang)

1979/80: 1238 av Curt Boström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening uttalar

1. att Sveriges Lokalradio AB ges möjlighet att enligt företagets långtidsplan byggas upp så att basstationsnivån är uppnådd 1984/85,

2. att decentraliseringen inom lokalradion prioriteras inom Norrbotten och de övriga skogslänen,

3. att vid tilldelningen av medel till Sveriges Radio särskilt anslag ges till lokalradions fortsatta uppbyggnad,

1979/80: 1242 av Margareta Gard m. fl. (m, s, c, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det är angeläget att lokalradions utbyggnad inte stoppas utan att den får del av de reformpengar som anslås till Sveriges Radio,

1979/80: 1243 av Olle Göransson m. fl. (s, m, c, fp, vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen anhålla att det mellansvenska regional-TV-distriktet byggs ut i enlighet med tidigare planering,

1979/80: 1245 av Linnea Hörlén (fp) vari yrkas att riksdagen anhåller att regeringen upptar överläggningar med Sveriges Radio i syfte att åstadkomma en begränsning av våldsinslagen i TV, framför allt det s. k. underhållningsvåldet,

1979/80: 1247 av Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att administrationen av TV:s licensavgifter bör förläggas till Sorsele,

1979/80: 1250 av Bengt Kindbom m. fl. (c, s, m, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medelsfördelningen inom Sveriges Radio och möjligheterna att förverkliga målsättningen för lokalradion,

1979/80: 1251 av Kjell Mattsson (c) och Märta Fredrikson (c) vari yrkas att riksdagen uttalar att lokalradions organisation utformas så att man genomgående får länstäckande bevaknings- och sändningsområde,

1979/80: 1255 av Gunnar Oskarson (m) och Mårten Werner (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att Sveriges Radio -TV i sina sändningar skall använda ett korrekt och vårdat språk och undvika svordomar, förråande och stötande uttryck samt särskilt beakta detta i program som är riktade till barn och ungdom,

1979/80: 1259 av Olle Svensson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om betydelsen av en utbyggnad av lokalradion för att förstärka demokratin på det lokala och regionala området,

1979/80: 1271 av Bengt Wiklund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för

1. att Sveriges Lokalradio AB genom omfördelning av disponibla medel inom Sveriges Radio AB får möjlighet att fullfölja de planer för utveckling som presenterats i programföretagets långtidsplan,

2. att decentraliseringen inom lokalradion i första hand genomförs i skogs- och glesbygdslänen,

1979/80: 1272 av Eva Winther (fp) vari yrkas att riksdagen uttalar ett önskemål om att damidrotten bevakas och refereras på samma villkor som den manliga idrotten,

1979/80: 1273 av Sven Eric Åkerfeldt m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar anhålla att regeringen vidgar närradiokommitténs uppdrag i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen beslutar uttala att den på detta sätt vidgade verksamheten får bedrivas t. o. m. 1982 innan slutlig utvärdering sker,

1979/80: 1671 av Margareta Andrén m. fl. (fp, m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen

anförts beträffande lokalradion i Storstockholmsområdet i syfte att åstadkomma en förbättring av bevakningen av kommunerna runt Stockholm,

1979/80: 1676 av Ulla Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fördelningen till lokalradion i vad gäller de ökade anslagen till Sveriges Radio AB,

1979/80: 1678 av Bo Lundgren m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en granskning av Sveriges Radios och dess dotterbolags verksamhet i enlighet med vad som anförs i motionen,

1979/80: 1681 av Hans Nyhage m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en omorganisation och utbyggnad av lokalradion i Västsverige enligt vad i motionen anförts bör prioriteras före annan utbyggnadsverksamhet inom Sveriges Radio,

1979/80: 1685 av Lars Svensson m. fl. (s, c) vari yrkas att riksdagen beslutar att av i budgetpropositionen äskade medel för investeringar och drift inom SR-koncernen erforderliga resurser ställs till lokalradions förfogande för konsolidering av verksamheten, förbättring av de allmänna arbetsvillkoren samt ökad redaktionell täckning.

Beträffande motiveringen till de motionsvis framställda yrkandena hänvisar utskottet till motionerna.

Utskottet

Radiolagen

Det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i radiolagen (1966: 755) föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet tillstyrker att riksdagen antar detta förslag.

Lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Detta lagförslag innebär att allmänna mottagaravgiften höjs från 85 kr. till 102 kr. 50 öre per kalenderkvartal och att tilläggsavgiften för innehav av färg-TV höjs från 35 kr. till 40 kr. per kalenderkvartal.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att det är ofrånkomligt med en höjning av mottagaravgifterna av den storleksordning som angivits i propositionen. Det belopp som föreslås som allmän mottagaravgift är emellertid inte lämpligt, eftersom det innebär kvartalsavgifter som slutar på öretal. Enligt en till utskottet ingiven promemoria från televerket bedöms det som omöjligt att införa öresbelopp i telefaktureringen. En sådan åtgärd skulle medföra att genomgripande ändringar måste göras i ADB-systemet. Sammanlagt blir det fråga om att

ändra ett hundratal program. Varje sådan ändring kräver enligt televerket ca en veckas arbete.

Utskottet föreslår att den allmänna mottagaravgiften i förhållande till förslaget i propositionen höjs med 2 kr. per år till 412 kr. Beträffande tilläggsavgiften för innehav av färg-TV tillstyrker utskottet propositionens förslag om en höjning med 20 kr. till 160 kr. per år. Den föreslagna lagen om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare bör ha den lydelse som framgår av bilaga 2 till detta betänkande.

Riktlinjer för radiokoncernens verksamhet

1978 års riksdagsbeslut angående radions och televisionens fortsatta verksamhet (prop. 1977/78: 91, KrU 1977/78: 24, rskr 1977/78: 337) fastslog att någon ändring av de grundläggande principerna för radio- och TV-verksamheten inte var aktuell inför den då förestående nya avtalsperioden. Däremot innebar riksdagsbeslutet stora organisatoriska förändringar.

I motion 509 redovisas starkt kritiska synpunkter på den nya organisationen. Motionärerna anser att moderbolaget Sveriges Radio och dess fyra dotterbolag bör slås ihop till ett sammanhållet företag med ensamrätt att sända radio- och TV-program. Något yrkande härom framställs dock inte. I stället yrkar motionärerna att riksdagen dels anger nya riktlinjer för radiokoncernens verksamhet (yrkande 1), dels uttalar sig för att ett avtal för hela koncernen skall slutas mellan staten och Sveriges Radio (yrkande 2).

Det förstnämnda yrkandet preciseras i fem punkter av vilka den första innebär att moderbolaget skall ges övergripande ansvar för verksamheten och utökade funktioner bl. a. genom att koncerngemensamma operativa organ förläggs dit (yrkande 1 a). I övrigt yrkas att omorganisationen snarast stoppas och att utvärdering av den sker (yrkande 1 b), att utbyggnaden av regional-TV uppskjuts till nästa avtalsperiod (yrkande 1 c), att kvalitetshöjning genom ökad inhemsk teater- och underhållningsproduktion samt mer genomarbetade kultur- och samhällsprogram m. m. prioriteras med tillvaratagande av resurser i Stockholm vars sändningstid inte minskas (yrkande 1 d) och att lokalradion ges ökade resurser bl. a. till bandverkstäder (yrkande 1 e). Utskottet återkommer i det följande till de tre sistnämnda yrkandena.

Det avtal för hela radiokoncernen som avses i yrkande 2 i motionen förutsätts innebära riktlinjer om att kravet på opartiskhet i programverksamheten skall gälla det totala utbudet, att yttrandefriheten i rundradion skall gälla lika för alla och att demokratistadgandet (i 6 § radiolagen) skall behålla sin hävdvunna innebörd men med tillämplighet också på jämlikhet mellan könen och andra jämlikhetsfrågor.

I det beslut om en ny organisation för Sveriges Radio som år 1978 fattades av riksdagen ingår ansvarsfördelningen mellan moderbolaget och de olika programbolagen som en principiellt betydelsefull del. Ett beslut om en ändring av denna ansvarsfördelning i enlighet med yrkande 1 a i motion 509 skulle innebära att man i väsentlig mån rubbade grunderna för den nya organisation som numera är i huvudsak genomförd. Detsamma gäller yrkande 2 om ett för hela koncernen gemensamt avtal.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att utskottet förra året i betänkandet KrU 1978/79: 20 (s. 16) uttalade att utskottet förutsatte att återstående organisationsförändringar genomfördes på ett ändamålsenligt sätt i huvudsak enligt tidigare angivna intentioner men att man därvid borde ha en viss frihet att pröva även andra lösningar. Utskottet avstyrker yrkandena 1 a och b samt 2 a, b och c i motion 509.

Yrkande 5 i motion 509 innebär att riksdagen bör uttala att Sveriges Radio bör gå ut ur Svenska arbetsgivareföreningen. Enligt vad utskottet inhämtat övervägs f. n. inom radiokoncernen frågan om vilken organisation som koncernen lämpligast bör tillhöra. Utskottet anser att riksdagen med hänsyn till radiokoncernens självständighet inte bör göra något uttalande i denna fråga. Utskottet avstyrker därför motion 509 yrkande 5.

I motion 1678 yrkas att riksdagen hos regeringen begär en granskning av Sveriges Radios och dess dotterbolags verksamhet i enlighet med vad som anförts i motionen. Som stöd för yrkandet uttalas att det kommit fram uppgifter som tyder på att verksamheten inom radiokoncernen inte bedrivs rationellt och effektivt. Motionärerna uttalar dels att det förekommer en viss undersysselsättning inom TV-bolaget, dels att en jämförelse visar att lokalradion producerar något fler sändningstimmar än riksradion trots att den bara har ungefär hälften så många anställda.

Utskottet har i det föregående redovisat att föredragande statsrådet funnit det angeläget att inskärpa att styrelser och företagsledningar i de olika bolagen har ansvaret för att de medel som erhålls för att bedriva radio- och televisionsverksamheten används med iakttagande av god hushållning. Han har också framhållit vikten av att de ansvariga i bolagen tillvaratar möjligheter att genomföra rationaliseringar. Utskottet har också redogjort för uttalanden i propositionen om vikten av att Sveriges Radio bemödar sig om att redovisa vilka kvalitetsstärkande insatser som görs. Det bör vara möjligt — heter det i propositionen — att totalt och för de olika programbolagen ange hur tillgängliga resurser har använts. Såväl utvecklingen av medelsåtgången för programverksamheten som utvecklingen i fråga om antalet anställda inom olika personalkategorier bör enligt propositionen redovisas.

Dessa uttalanden markerar både det ansvar för god hushållning som

vilar på styrelser och företagsledningar i de olika bolagen och bolagens skyldighet att i samband med sina anslagsframställningar redovisa hur tillgängliga resurser har använts. Utskottet vill också framhålla de möjligheter som exempelvis folkrörelserna har att som delägare i radioföretagen påverka dessas verksamhet. Utskottet anser därför inte att en sådan granskning som föreslås i motion 1678 bör ske. Utskottet avstyrker motionen.

Riksdagsbeslutet 1978 om radion och televisionen innebar bl. a. att vikten av en omfattande frilansmedverkan betonades kraftigare än tidigare. I propositionen uttalas att detta inte synes ha medfört att programföretagen använt en ökande andel av sina resurser för dylik medverkan, fastän driftmedlen ökat kraftigt. Detta konstaterande har föranlett ett uttalande om att det finns anledning att — om situationen inte förändras — återigen överväga möjligheten att kvotera driftmedelsanslaget, för att på så sätt garantera en rimlig omfattning av frilansmedverkan.

I motion 1233 hävdas att ett eventuellt regeringsbeslut om kvotering av driftmedelsanslaget står i strid med den ansvarsfördelning mellan statsmakterna och radiokoncernen som gäller och som innebär att riksdagen årligen bestämmer den ekonomiska ramen för koncernens verksamhet, medan moderbolaget Sveriges Radio beslutar hur tilldelade driftmedel skall fördelas. Motionärerna har ingen erinran mot en ökad frilansmedverkan utan betonar tvärtom att det är angeläget att en sådan ökning kommer till stånd. Tanken på en eventuell kvotering avvisas däremot bestämt. Yrkande 1 a i motionen innebär att riksdagen bör ge till känna för regeringen att den delar motionärernas uppfattning i denna fråga.

Utskottet får erinra om att frågan om en kvotering av Sveriges Radios driftmedelsanslag i syfte att garantera en viss omfattning av frilansmedverkan diskuterades av den radioutredning vars betänkande (SOU 1977: 19) låg till grund för proposition 1977/78: 91. I denna proposition uttalade departementschefen (s. 183—184) att han räknade med att ökningen av programmedlen skulle leda till att andelen frilansmedverkan åter kunde öka. Mot bl. a. denna bakgrund anslöt sig departementschefen till radioutredningens uppfattning att det f. n. inte var nödvändigt att genom kvotering av anslagen till radion och televisionen söka garantera en viss omfattning av frilansmedverkan. Han framhöll också att en sådan kvotering kunde medföra vissa olyckliga effekter och att den inte tillräckligt tog hänsyn till etermediernas behov av frihet och flexibilitet i planeringen. Den borde därför i det längsta undvikas. Detta uttalande föranledde inte någon erinran från utskottets sida (KrU 1977/78: 24, s. 40—41). Utskottet vill i likhet med departementschefen understryka att det är angeläget att en ökad frilansmedverkan i radio och television kommer till stånd. Vad som i årets budgetproposition anförts i fråga

om en kvotering av driftmedelsanslaget bör enligt utskottets mening inte få uppfattas som uttryck för en ändrad principiell inställning i denna fråga och inte heller som någon uppmjukning av huvudprincipen att det är Sveriges Radio som fördelar driftmedelsanslaget. Utskottet anser det inte erforderligt att riksdagen gör någon hänvändelse till regeringen i enlighet med yrkande 1 a i motion 1233. Detta yrkande avstyrks alltså.

Finansieringsformen

Frågan om på vilket sätt Sveriges Radios verksamhet bör finansieras har tagits upp i två motioner. I motion 509 yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en utredning som på sikt ser över finansieringsfrågan för radion och televisionen (yrkande 4). Motionärerna anser att det på sikt behövs ett nytt anslagssystem och antyder som en finansieringsmöjlighet att inköp av elektronisk kapitalvaruutrustning beläggs med en särskild avgift.

Även i motion 1229 begärs en utredning — i detta fall parlamentarisk — angående den framtida finansieringen. Denna utredning förutsätts bl. a. skola ta upp frågan om en delfinansiering genom annonsintäkter.

I den proposition som utskottet nu behandlar har understrukits att Sveriges Radio inför nästa års anslagsframställning bör göra en noggrann genomgång av olika reforminsatser och särskilt undersöka kostnaderna för dem. Det har också uttalats att det finns anledning för regeringen att noga följa kostnadsutvecklingen på radio- och TV-området. Utskottet anser inte att vad som anförts i denna fråga i motion 509 bör föranleda riksdagen att begära en utredning av finansieringsfrågan. Utskottet avstyrker därför yrkande 4 i denna motion.

Vad beträffar motion 1229 får utskottet först erinra om att riksdagen år 1975 beslöt att kommersiell reklam mot vederlag i TV- och radioprogram inte skulle få förekomma (prop. 1975: 13, KrU 1975: 6, rskr 1975: 82). Utskottet har i denna fråga samma uppfattning som 1975 och anser därför att riksdagen inte bör uttala sig för en utredning om en delfinansiering av Sveriges Radio genom annonsintäkter. Inte heller vad som i övrigt anförts i motionen bör enligt utskottets mening föranleda att riksdagen begär en utredning om den framtida finansieringen av den allmänna TV- och radioverksamheten. Utskottet avstyrker därför motion 1229.

Lokalradion

Utskottet har i det föregående redovisat de uttalanden som föredragande statsrådet gjort med anledning av ett i Sveriges Radios anslagsframställning angivet reformprogram för lokalradion. Uppenbarligen har dessa uttalanden av ett stort antal motionärer uppfattats som ut-

tryck för en alltför snäv inställning till lokalradions önskemål om fortsatt utveckling.

Sålunda anförs det i motion 1233 att det i propositionen görs uttalanden som stämmer illa överens med den uppfattning om vikten av en utveckling av lokalradioverksamheten som riksdagen tidigare gett uttryck för och även med principen om Sveriges Radios självständighet i fråga om medelsfördelningen. Det är enligt motionärerna angeläget att riksdagen upprepar sin principiella syn på lokalradions verksamhet och slår fast principen att det ankommer på Sveriges Radio att svara för den närmare medelsfördelningen inom koncernen. Riksdagen bör enligt yrkande 1 b i motionen som sin mening ge till känna för regeringen vad som i motionen anförts om lokalradion.

Med anledning av uttalandena i propositionen framhålls i motion 373 att utbyggnaden av Sveriges Radio bör präglas av en strävan till ökad lokal och regional förankring. I detta sammanhang är lokalradion en viktig del. Den bör få utvecklingsmöjligheter samtidigt som också den regionala riksprogramproduktionen bör ökas. I motionen framhålls också att det enligt gällande ordning är Sveriges Radio som moderbolag som fördelar medlen till de olika programbolagen, en fördelning som dock grundas på riktlinjer som angivits av statsmakterna. Motionärerna yrkar att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad som i motionen anförts om lokalradions utveckling och Sveriges Radios medelsfördelning. Samma innebörd har motsvarande yrkande i motion 503.

I motionerna 188, 652, 1242, 1250, 1259 och 1676 yrkas att riksdagen skall göra olika uttalanden om lokalradion. Yrkandena är inbördes något olika formulerade, och likaså varierar motiveringarna. Gemensamt för motionerna är emellertid en önskan om uttalanden av riksdagen till förmån för en fortsatt utbyggnad av lokalradion.

De i propositionen gjorda uttalandena och de hittills redovisade motionsyrkandena i fråga om lokalradion ger utskottet anledning att först erinra om att utskottet upprepade gånger gjort uttalanden om den fortsatta utvecklingen av lokalradion. Sålunda framhöll utskottet i betänkandet KrU 1977/78: 24 (s. 80) att det är angeläget att lokalradioverksamheten tillförs personella och ekonomiska resurser som gör det möjligt att successivt förverkliga de mål som sattes upp för lokalradion i proposition 1975: 13 och genom det efterföljande riksdagsbeslutet (KrU 1975: 6, rskr 1975: 82). I betänkandet KrU 1978/79: 20 (s. 21) uttalade utskottet att lokalradion har en väsentlig uppgift att fylla när det gäller att vidga yttrandefriheten och bredda den politiska debatten. Det är angeläget, framhöll utskottet, att lokalradion inte av brist på resurser hindras att pröva olika vägar att nå det mål som gäller för verksamheten. Önskvärt är att den får möjlighet att genom olika åtgärder förbättra bl. a. den lokala bevakningen.

Vad som anförts i motionerna ger utskottet anledning att understryka att utskottet alltjämt har den uppfattning om betydelsen av lokalradions utveckling som kommit till uttryck bl. a. i de nu nämnda båda betänkandena och i beslut som riksdagen fattat på förslag i dessa betänkanden. Utskottet anser att riksdagen som sin mening bör ge till känna för regeringen vad utskottet med anledning av propositionen och motionerna 188, 373, 503, 652, 1233 yrkande 1 b, 1242, 1250, 1259 och 1676 anfört om tilldelningen av medel till lokalradion.

I motion 509 yrkas att riksdagen skall besluta om nya riktlinjer för radiokoncernens verksamhet innebärande att lokalradion ges ökade resurser, bl. a. till bandverkstäder (yrkande 1 c). Med den formulering som detta yrkande har innebär det att moderbolaget bör tilldela lokalradion ökade resurser inom den medelsram som riksdagen fastställer. Yrkande 6 i samma motion innebär att riksdagen skall uttala att ambitionsnivån för lokalradion bör höjas och att riksdagen därmed skall avvisa regeringens förslag beträffande lokalradions målsättningar. I motiveringen kopplas uttalandet om en höjd ambitionsnivå direkt till resursfrågan. Utskottet gör den bedömningen att de nu angivna båda yrkandena tillsammans innebär att riksdagen bör uttala att moderbolaget bör tilldela lokalradion ökade resurser som möjliggör en höjning av ambitionsnivån.

Med hänvisning till att det är Sveriges Radios uppgift att besluta om fördelningen av medel mellan programföretagen avstyrker utskottet yrkandena 1 e och 6 i motion 509.

Yrkanden som innebär att Sveriges Radio vid fördelningen av medel bör prioritera lokalradion har framförts även i motionerna 647 och 1234 (i båda motionerna yrkande 1). Näraliggande är yrkande 1 i motion 1238 vilket innebär att Sveriges Lokalradio bör ges möjlighet att bygga upp företaget enligt dess långtidsplan så att basstationsnivån kan vara uppnådd budgetåret 1984/85. Samma innebörd har yrkande 1 i motion 1271.

Med hänvisning till vad i det föregående sagts om betydelsen av lokalradions utveckling och om ansvarsfördelningen i fråga om medelsanvisningarna till de olika programbolagen avstyrker utskottet de nu angivna motionsyrkandena.

Ett beslut av riksdagen som innebär att erforderliga resurser ställs till lokalradions förfogande föreslås i motion 1685. Även yrkande 3 i motion 1238 torde ha denna innebörd. Eftersom riksdagen enligt den ansvarsfördelning som gäller inte bör ingripa i den fördelning av resurser som Sveriges Radio har att göra, avstyrker utskottet även motion 1685 och yrkande 3 i motion 1238.

Yrkande 2 i envar av motionerna 1238 och 1271 innebär att Sveriges Lokalradio vid sin fördelning av resurser bör prioritera skogslänen där de stora avstånden innebär särskilda svårigheter. Dessa yrkanden av-

styrks med hänvisning till att det ankommer på Sveriges Lokalradio att fördela de resurser som ställs till företagets förfogande. Utskottet vill emellertid samtidigt nämna att lokalradion i sin anslagsframställning framhållit att det krävs särskilda insatser i de två nordligaste länen.

Utskottet har upprepade gånger haft att uttala sig angående lokalradiosituationen i Västsverige. Den har nu ånyo aktualiserats i flera motioner. Sålunda yrkas i motion 647 att riksdagen som sin mening skall ge till känna för regeringen vad som i motionen anförts beträffande den västsvenska lokalradiostationen Radio Trestad (yrkande 2). Denna station har inom sitt område största delen av Bohus län och hela norra delen av Älvsborgs län. Den har enligt motionärerna stort behov av en personell förstärkning i Vänersborg och Åmål.

I motion 1234 framhålls att Älvsborgs län är det enda i landet som är utan egen lokalradio. Norra delen av länet hör till Radio Trestad och södra delen till Radio Göteborg. Situationen är otillfredsställande, men det finns en utvecklingsplan som bör förverkligas. Motionären yrkar att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen att lokalradions närmaste utveckling bör koncentreras till att fylla behovet av lokalradio i Älvsborgs län (yrkande 2).

Enligt motion 1681 bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen att en omorganisation och utbyggnad av lokalradion i Västsverige enligt vad som anförts i motionen bör prioriteras före annan utbyggnadsverksamhet inom Sveriges Radio. Motionärerna anser att Radio Trestad bör förstärkas och Radio Sjuhärad snarast göras till ett fristående lokalradioområde.

I motion 1251 föreslås med tanke främst på situationen i Göteborgs och Bohus län att riksdagen skall uttala att lokalradions organisation bör utformas så att man genomgående får länstäckande bevaknings- och sändningsområde.

Utskottet får med anledning av de sist redovisade fyra motionerna erinra om att utskottet så sent som i november 1979 behandlade tre motioner om lokalradion i Västsverige (KrU 1979/80: 13). Utskottet redovisade därvid både det planeringsarbete som bedrivs av en av lokalradions centrala ledning tillsatt planeringsgrupp och en av Radio Göteborg framlagd plan för utvecklingen av Radio Göteborg/Sjuhärad. Utskottet framhöll att de problem som påtalats beträffande lokalradiosituationen i Västsverige utan tvekan är komplicerade. De inbegriper också tekniska frågor som har att göra med bl. a. avvägningen av olika sändares räckvidd. Utskottet framhöll vidare dels att en helhetssyn bör läggas på lokalradions utveckling i Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län, dels att det ankommer på lokalradions ledning att göra de resursavvägningar och prioriteringar som behövs för en totalplanering av lokalradions utveckling. Med hänsyn till det pågående planeringsarbetet och i avvaktan på lokalradioföretagets ställningstaganden till resultatet av detta arbete ansåg utskottet att riksdagen inte borde göra några uttalan-

den med anledning av de då föreliggande motionerna. Utskottet gör samma bedömning med anledning av de fyra motioner om lokalradiosituationen i Västsverige som nu föreligger. Utskottet avstyrker därför motionerna 647 yrkande 2, 1234 yrkande 2, 1251 och 1681.

Lokalradion i Örebro län har stort behov av ökade resurser, uttalas det i motion 644. Medel behövs för att möjliggöra en heltäckande bevakning i länet, ökad medverkan av kulturarbetare och ökad verksamhet av typen allemansradio. Motionären yrkar att riksdagen hos regeringen skall begära förslag som möjliggör de i motionen nämnda åtgärderna inom lokalradion under innevarande avtalsperiod. Utskottet, som i det föregående uttalat sig om lokalradions resursbehov, anser inte att riksdagen bör begära något förslag i enlighet med yrkandet i motion 644, som alltså avstyrks.

I motion 1671 yrkas att riksdagen som sin mening skall ge till känna för regeringen vad som i motionen anförts beträffande lokalradion i Stockholmsområdet i syfte att åstadkomma en förbättring av bevakningen av kommunerna runt Stockholm. Utskottet, som vill framhålla att lokalradion i sin anslagsframställning angett att särskilda resurser framdeles måste satsas i storstadsområdena, anser att riksdagen inte heller i detta sammanhang bör göra något uttalande om hur Sveriges Radio bör fördela driftmedlen till de olika programföretagen eller om hur lokalradioföretaget bör disponera sina resurser. Utskottet avstyrker därför motion 1671.

Lokalradion i Skaraborgs län har dåliga mottagningsförhållanden i Habo och Mullsjö kommuner, uttalas det i motion 539. Motionärerna yrkar att riksdagen hos regeringen skall begära att televerket vidtar nödvändiga åtgärder så att Skövdesändaren blir möjlig att avlyssna med god hörbarhet i nämnda kommuner.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen, senast i betänkandet KrU 1978/79: 20, behandlat motioner som gällt problem med dåliga mottagningsförhållanden för lokalradion. Utskottet förutsätter att televerket prioriterar sådana åtgärder som rimligen kan komma i fråga för att åstadkomma tillfredsställande mottagningsförhållanden för lokalradion i hela landet. Någon särskild hänvändelse till regeringen med anledning av motion 539 är enligt utskottets bedömning inte erforderlig. Motionen avstyrks därför.

Regional-TV

Som utskottet redovisat i det föregående beräknas i propositionen medel för utbyggnad av regional-TV i Växjö. Därjämte uttalas att Sveriges Radio i planeringen för den framtida utbyggnaden av den regionala TV-verksamheten särskilt bör uppmärksamma distrikten i norra Sverige. Som ett led i detta bör enligt propositionen det sjunde regional-TV-området utgöras av Västerbottensdistriktet.

I motion 1243 uttalas att det mellansvenska distriktet omfattande Örebro, Västmanlands och halva Södermanlands län enligt tidigare planering avsetts bli utbyggt som det sjätte regional-TV-distriktet. Motionärerna yrkar att riksdagen hos regeringen anhåller att detta distrikt byggs ut i enlighet med denna tidigare planering. Eftersom motionärerna inte föreslår någon ändring i medelsberäkningen i propositionen i vad gäller utbyggnaden i Växjö torde yrkandet i motionen avse att det mellansvenska distriktet skall byggas ut närmast efter Växjödistriktet.

Utskottet instämmer i de uttalanden som i propositionen gjorts om utbyggnaden av den regionala TV-verksamheten. Vad beträffar Västerbottensdistriktet vill utskottet tillägga att även ekonomiska skäl talar för att detta bör bli det sjunde regional-TV-området. Utskottet får med anledning av motionen erinra om att det i propositionen förutsatts att Sveriges Radio i närmast kommande anslagsframställning skall redovisa alternativa planer för utbyggnaden av televisionen. Innan dessa planer föreligger är det för tidigt att göra uttalanden om i vilken takt och vilken ordning återstående regional-TV-distrikt bör byggas ut. Med hänsyn till det nu sagda avstyrker utskottet motion 1243. Utskottet avstyrker också yrkande 1 c i motion 509 om att utbyggnaden av regional-TV skall uppskjutas till nästa avtalsperiod.

AM-sändare

Som tidigare redovisats räknas i propositionen med att tre av fyra befintliga AM-sändare skall läggas ner under budgetåret 1980/81. Det gäller sändarna i Stockholm, Göteborg och Motala. Detta förslag har mötts med invändningar i fyra olika motioner, nämligen 1233 (yrkande 2), 1237, 1677 och 1687.[1] Utskottet återkommer senare under riksmötet till denna fråga.

Avgiftsuppbörden

I den redovisning för innehållet i propositionen som utskottet lämnat i början av detta betänkande har utskottet bl. a. redogjort för vad föredragande statsrådet anfört med anledning av de förslag som TV-avgiftsutredningen lagt fram i betänkandet (Ds U 1978: 16) TV-avgifter: inkassering, kontroll och avgiftsskolk. Av redogörelsen framgår bl. a. att det i propositionen inte tagits ställning till vilket system som bör gälla för uppbörden av TV-avgifterna i framtiden. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet det i motion 1247 ställda yrkandet att riksdagen som sin mening skall ge till känna för regeringen att administrationen av TV:s licensavgifter bör förläggas till Sorsele.

[1] Dessa motionsyrkanden har inte tagits med i den redovisning för behandlade motioner som lämnats i början av betänkandet.

Programfrågor

1978 års riksdagsbeslut om radion och televisionen byggde på grundprincipen att radio- och TV-verksamheten i Sverige i fortsättningen liksom dittills skulle vara anförtrodd åt ett företag i allmänhetens tjänst som inom ramen för allmänna riktlinjer arbetade fritt och självständigt. Detta system med en fri och i publicistiskt avseende oberoende radio och television innebär att det ankommer på programföretagen ensamma att utforma programverksamheten inom de gränser som följer av radiolagen och avtalen med staten. En följd härav är att regering och riksdag inte bör kunna anlägga synpunkter på t. ex. enskildheter i programutbudet.

Ett viktigt underlag för tolkning av de allmänna regler för programverksamheten som ges i radiolagen och i avtalen mellan staten och radioföretagen är vissa av de uttalanden som finns i proposition 1977/78: 91 och i utskottsbetänkandet KrU 1977/78: 24. Utskottet vill här erinra om några av dessa uttalanden vilka fortfarande äger full giltighet.

Kulturutskottet betonade programföretagens oavvisliga skyldighet att låta programutbudet präglas av stor försiktighet när det gäller våldsskildringar och våldsinslag. Utskottet framhöll — i likhet med vad konstitutionsutskottet även anfört — att inslagen av våld i underhållningsprogrammen så långt möjligt borde begränsas. Vidare uttalade utskottet att försiktighet i alldeles särskild grad borde iakttas i fråga om program som är avsedda för barn eller som genom sin placering kan beräknas bli sedda av barn. De forskningsresultat som publicerades på detta område borde studeras inom programföretagen och beaktas i de interna diskussioner i programpolitiska frågor som förutsattes äga rum.

Vad beträffar förekomsten i programmen av svordomar samt ord och uttryck i övrigt som kan betecknas som vanhedrande, förråande eller stötande anslöt sig utskottet till ett uttalande i propositionen. Detta uttalande innebar att dylika ord och uttryck borde undvikas i andra sammanhang än där konstnärliga krav eller äkthetsvärde motiverade dem samt att särskild restriktivitet borde iakttas i fråga om program för barn.

I nyssnämnda proposition betonades som angeläget att man i programverksamheten iakttar varsamhet vid speglingen av bruket av olika gifter, t. ex. alkohol. Programföretagen bör enligt propositionen besinna sitt ansvar i dessa frågor men någon särskild avtalsföreskrift av den innebörden ansågs inte böra meddelas. Kulturutskottet anslöt sig till dessa uttalanden.

I 6 § radiolagen föreskrivs bl. a. att programföretagen i programverksamheten skall hävda principen om alla människors lika värde. I proposition 1977/78: 91 uttalades att denna princip har betydelse också i fråga om behandlingen av könsrollsfrågor i programmen. Föredragande

statsrådet framhöll som självklart att man i programverksamheten måste verka för sådana grundläggande värden som jämställdhet mellan könen men ansåg inte att någon föreskrift härom borde föras in i radiolagen.

Gällande avtal med televisionsbolaget, riksradiobolaget och lokalradiobolaget innehåller föreskrifter bl. a. om att resp. bolag i skälig omfattning skall tillgodose olika intressen i fråga om bl. a. religion, kultur och vetenskap. Beträffande utbildningsradion gäller att bolaget i skälig omfattning skall tillgodose olika utbildningsbehov och intressen.

Av de programfrågor som i år aktualiserats i olika motioner är flertalet av den arten att riksdagen inte bör göra några uttalanden, eftersom det är programföretagen ensamma som har att utforma programverksamheten. Detta gäller yrkanden som framställts i följande motioner, nämligen

208 (om radions morgonandakter),
285 (om andelen kristna program),
515 (om svordomar),
1255 (om svordomar m. m.),
645 (yrkande 1 om nyktra levnadsvanor),
761 (om alkoholinformation m. m.),
648 (om kvinnliga tävlingsidrotter),
1272 (om damidrott).

Utskottet avstyrker nu ifrågavarande motionsyrkanden.

Önskemål beträffande programmen har framförts i ytterligare några motioner men yrkandena i dessa motioner har formulerats på ett sådant sätt att de ligger utanför den ram som anges av gällande lag och avtal. Sålunda tar yrkande 2 i nyssnämnda motion 645 sikte på nästa avtalsperiod. Yrkandet innebär att riksdagen bör uttala att ett kommande avtal för denna period bör innehålla en föreskrift om att de programproducerande bolagen skall vara skyldiga att aktivt verka för nyktra levnadsvanor. Utskottet anser att det är för tidigt att nu göra något uttalande om kommande avtal för tiden efter utgången av juni 1986. Utskottet avstyrker därför nämnda motionsyrkande.

Yrkanden som syftar till en begränsning av våldsinslag i programmen har framförts i motionerna 1236 och 1245. I den förstnämnda yrkas, såvitt nu är i fråga, att riksdagen hos regeringen begär en översyn av avtalet med Sveriges Radio i syfte att begränsa våldet som inslag i barns och ungdomars kulturmiljö.[1] I den andra motionen yrkas att riksdagen anhåller att regeringen tar upp överläggningar med Sveriges Radio i syfte att åstadkomma en begränsning av våldsinslagen i TV, framför allt det s. k. underhållningsvåldet.

[1] I samma yrkande i motionen begärs också en översyn av filmcensurbestämmelserna.

Utskottet har i det föregående redogjort för de uttalanden angående våldsinslag i programmen som gjordes i kulturutskottets betänkande 1977/78: 24. Utskottet har också framhållit att det ankommer på programföretagen ensamma att utforma programverksamheten inom de gränser som följer av radiolagen och avtalen med staten. Som kontrollinstans i systemet finns radionämnden vars uppgift är att övervaka att rätten till radio- och TV-sändningar utövas enligt bestämmelserna i 6 § radiolagen och i gällande avtal. Utskottet vill i anslutning till detta erinra om att de principer för behandlingen av våld i programverksamheten som angavs i proposition 1977/78: 91 enligt riksdagens mening hade stöd i de allmänna regler för programverksamheten som tagits upp i förslaget till 6 § andra stycket radiolagen. Några särskilda föreskrifter på detta område ansågs inte nödvändiga.

Det kan enligt utskottets mening inte råda någon tvekan om vad programföretagen har att iaktta när det gäller våldsskildringar och våldsinslag i programmen. Utskottet anser att det finns skäl att särskilt betona det stora ansvar programföretagen har i detta avseende, inte minst mot bakgrund av de inslag av spekulativt våld som förekommer i dagens samhälle.

Utskottet anser inte att riksdagen bör begära den översyn av gällande radioavtal som anges i motion 1236 och inte heller anhålla om de överläggningar som avses i motion 1245. Utskottet avstyrker motion 1236 i den del som nu är i fråga och motion 1245. Utskottet återkommer i annat sammanhang till motion 1236 i den del som gäller en översyn av filmcensurbestämmelserna.

I motion 286 uttalas att program som anmälts för radionämnden inte bör få sändas i repris förrän ett friande utslag erhållits från nämnden. Program som fällts i radionämnden bör alltså över huvud taget inte få sändas i repris. För att undvika att okynnesanmälningar hindrar önskvärda repriser kan man enligt motionärerna tänka sig att det stipuleras en minimitid inom vilken man måste avvakta radionämndens behandling av anmälan. Riksdagen bör enligt motionen som sin uppfattning uttala att regeringen bör söka införa en dylik bestämmelse i avtalet mellan staten och Sveriges Radio.

Utskottet finner det angeläget att beslut i radionämnden fattas med så liten tidsutdräkt som möjligt. Utskottet kan emellertid inte tillstyrka att riksdagen gör något uttalande av den innebörd som anges i motion 286. Utskottet avstyrker alltså motionen.

De nya riktlinjer för radiokoncernens verksamhet som föreslås i motion 509 yrkande 1 d gäller även programmen. Som nya riktlinjer för programverksamheten bör enligt detta yrkande gälla dels att en kvalitetshöjning bör eftersträvas genom en ökning av den inhemska teater- och underhållningsproduktionen och genom en prioritering av mer genomarbetade kultur- och samhällsprogram, dels

att denna kvalitetshöjning skall åstadkommas med tillvaratagande av resurser i Stockholm och utan minskning av sändningstiden där.

Motionärernas allmänt formulerade programönskemål innebär inte i förhållande till vad som redan gäller något nytt som bör markeras som "nya riktlinjer". Vad beträffar programproduktionens fördelning mellan Stockholm och övriga delar av landet gäller enligt 1978 års riksdagsbeslut om radion och televisionen att den regionala programproduktionen under den nu löpande avtalsperioden skall byggas ut. Utskottet avstyrker motion 509 yrkande 1 d om nya riktlinjer för programverksamheten.

Programannonseringen i tidningen Röster i Radio/TV bör när det gäller program på andra språk än svenska ske inte bara på det främmande språket utan också på svenska, uttalas det i motion 653. Motionärerna anser att riksdagen bör uttala att regeringen i avtal med Sveriges Radio bör verka för detta och även för att invandrarprogrammen förses med svensk text.

Utskottet delar i och för sig motionärernas uppfattning om värdet av att program på andra språk än svenska annonseras även på svenska och om vikten av att invandrarprogram förses med svensk text. Utskottet anser dock inte att riksdagen bör aktualisera några avtalsförhandlingar i dessa frågor. Vad beträffar invandrarprogrammen förhåller det sig f. ö. så att redan nu en inte obetydlig andel av dem är försedd med svensk text. Utskottet avstyrker motion 653.

Närradio

1978 års beslut om radion och televisionen innebar bl. a. att försök med s. k. närradio skulle inledas. Så har också skett, och försöksverksamheten leds av närradiokommittén. Kommittén har sökt kontakt med Sveriges Lokalradio för att undersöka möjligheterna till samarbete. I motion 1273 uttalas nu att det uppdrag som närradiokommittén fått av regeringen förefaller vara så snävt att det är svårt att förverkliga ett samarbete mellan kommittén och lokalradion.

I motionen skisseras vissa försöksmodeller som bör förverkligas innan slutlig ställning tas till erfarenheterna av närradioförsöken. I motionen hävdas att detta kan bli praktiskt möjligt om regeringen vidgar kommitténs direktiv och utsträcker försöksperioden t. o. m. 1982. Riksdagen bör enligt motionen göra en hänvändelse till regeringen av denna innebörd. Något avbrott i den försöksverksamhet som nu pågår aktualiseras inte i motionen.

Närradiokommittén bedriver sin verksamhet enligt riktlinjer som godkänts av riksdagen vid riksmötet 1977/78 (prop. 1977/78: 91 och 144, KrU 1977/78: 24, rskr 1977/78: 337). Bestämmelser om verksamheten har meddelats i lagen (1978: 479) om försöksverksamhet med närradio. En samverkan mellan närradion och lokalradion enligt de modeller som redovisats i motionen måste föregås av ett klarläggande av vilka

regler som skall gälla för denna nya verksamhet. Även finansieringsfrågan måste övervägas, eftersom lokalradion och närradion finansieras på helt olika sätt.

Utskottet finner det önskvärt att förutsättningar skapas för en verksamhet av den art som avses i motion 1273. Närradiokommittén bör därför ges vidgade direktiv och försöksperioden förlängas. Vad utskottet nu anfört med anledning av motion 1273 bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Medelsberäkningarna

Det förslag som utskottet i det föregående lagt fram om en mindre justering av den allmänna mottagaravgiften kan beräknas medföra en ökning med 6 milj. kr. per år av radiofondens inkomster.

Utskottet har i det föregående redovisat att det i propositionen förutsatts att tre AM-sändare skall läggas ned och att detta innebär en besparing på 3 milj. kr. Utskottet har därjämte uttalat att utskottet kommer att ta ställning till frågan om AM-sändarna i ett senare sammanhang. Eftersom behandlingen av denna fråga har samband med medelsberäkningen för televerket bör även den uppskjutas till ett senare tillfälle. Utskottet tar därför inte nu ställning till moment 4 i hemställan i propositionen och inte heller till moment 5 i den del detta moment avser televerket.

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner övriga i propositionen angivna medelsberäkningar (momenten 3, 7 och 8) samt medger dels det bemyndigande i fråga om byggnadsstyrelsen som avses i moment 5, dels det beställningsbemyndigande som avses i moment 6.

Utskottet avstyrker alltså motion 509 yrkande 3.

Övriga frågor

Vad som anförts och föreslagits i propositionen utöver det som behandlats i det föregående har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilda uttalanden.

Hemställan

Under åberopande av vad som anförts i det föregående hemställer utskottet

1. att riksdagen antar det i proposition 1979/80: 100 framlagda förslaget till lag om ändring i radiolagen (1966: 755),
2. att riksdagen med anledning av proposition 1979/80: 100 och vad utskottet anfört antar det av utskottet som bilaga 2 till detta betänkande fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare,
3. att riksdagen godkänner det i proposition 1979/80: 100 angivna förslaget till den på grundval av investeringsplanen beräknade medelsförbrukningen för byggnadsstyrelsen,

4. att riksdagen medger regeringen bemyndigande att av konjunkturmässiga eller andra skäl anvisa ytterligare högst 10 % av föreslagna totala investeringsmedel till byggnadsstyrelsen,
5. att riksdagen medger att televerket lämnas det beställningsbemyndigande som förordats i propositionen,
6. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 509 yrkande 3 godkänner i propositionen angivna förslag till medelsberäkningar för Sveriges Radio-koncernen,
7. att riksdagen godkänner i proposition 1979/80: 100 angivet förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet,
8. att riksdagen avslår motion 1979/80: 509 yrkandena 1 a och 1 b om nya riktlinjer för Sveriges Radios verksamhet, yrkande 2 om ett nytt avtal mellan staten och Sveriges Radio och yrkande 5 om Sveriges Radios medlemskap i Svenska arbetsgivareföreningen,
9. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1678 om en granskning av Sveriges Radios och dess dotterbolags verksamhet,
10. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1233 yrkande 1 a om kvotering av Sveriges Radios driftmedelsanslag,
11. att riksdagen avslår motion 1979/80: 509 yrkande 4 om en utredning av frågan om finansieringen av radion och televisionen,
12. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1229 om en parlamentarisk utredning angående den framtida finansieringen av den allmänna TV- och radioverksamheten,
13. att riksdagen med anledning av proposition 1979/80: 100 och motionerna 1979/80: 188, 1979/80: 373, 1979/80: 503, 1979/80: 652, 1979/80: 1233 yrkande 1 b, 1979/80: 1242, 1979/80: 1250, 1979/80: 1259 och 1979/80: 1676 som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet anfört om tilldelningen av medel till lokalradion,
14. att riksdagen avslår motion 1979/80: 509 yrkandena 1 e och 6 om lokalradion,
15. att riksdagen avslår motionerna 1979/80: 647 yrkande 1, 1979/80: 1234 yrkande 1, 1979/80: 1238 yrkande 1 och 1979/80: 1271 yrkande 1 om lokalradion,
16. att riksdagen avslår motionerna 1979/80: 1238 yrkande 3 och 1979/80: 1685 om ett beslut av riksdagen om tilldelning av resurser till lokalradion,
17. att riksdagen avslår motionerna 1979/80: 1238 yrkande 2 och 1979/80: 1271 yrkande 2 om en prioritering av skogslänen vid fördelningen av lokalradions resurser,
18. att riksdagen avslår motionerna 1979/80: 647 yrkande 2, 1979/

80: 1234 yrkande 2, 1979/80: 1251 och 1979/80: 1681 om lokalradion i Västsverige,

19. att riksdagen avslår motion 1979/80: 644 om lokalradion i Örebro län,
20. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1671 om lokalradion i Stockholmsområdet,
21. att riksdagen avslår motion 1979/80: 539 om lokalradion i Skaraborgs län,
22. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1243 om regional-TV i det mellansvenska distriktet,
23. att riksdagen avslår motion 1979/80: 509 yrkande 1 c om att utbyggnaden av regional-TV skall uppskjutas till nästa avtalsperiod,
24. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1247 om administrationen av TV:s mottagaravgifter,
25. att riksdagen avslår motion 1979/80: 208 om radions morgonandakt,
26. att riksdagen avslår motion 1979/80: 285 om andelen kristna program,
27. att riksdagen avslår motionerna 1979/80: 515 och 1979/80: 1255 om förekomsten av svordomar m. m. i programmen,
28. att riksdagen avslår motion 1979/80: 645 om skyldighet för programföretagen att genom programverksamheten verka för nyktra levnadsvanor,
29. att riksdagen avslår motion 1979/80: 761 om alkoholinformation och alkoholinslag i programmen,
30. att riksdagen avslår motionerna 1979/80: 648 och 1979/80: 1272 om redovisningen av kvinnliga idrottsresultat,
31. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1236 såvitt gäller en översyn av avtalet med Sveriges Radio,
32. att riksdagen avslår motion 1979/80: 1245 om överläggningar med Sveriges Radio om våldsinslag i programmen,
33. att riksdagen avslår motion 1979/80: 286 om reprissändningar i radio och TV,
34. att riksdagen avslår motion 1979/80: 509 yrkande 1 d om nya riktlinjer för programverksamheten,
35. att riksdagen avslår motion 1979/80: 653 om programannonseringen i Röster i Radio/TV, m. m.
36. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motion 1979/80: 1273 anfört om närradiokommitténs verksamhet.

2. **Sveriges Radio AB för verksamhet vid Sveriges Utbildningsradio AB.** Regeringen har under punkt E 1 (s. 579—582) föreslagit riksdagen att till Sveriges Radio AB för verksamhet vid Sveriges Utbildningsradio AB för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 101 587 000 kr.

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1979/80: 510 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att till nu ifrågavarande ändamål anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 15 000 000 kr. förhöjt belopp.

Utbildningsutskottet har i yttrande 1979/80: 1 y tillstyrkt förslaget i propositionen och avstyrkt motion 1979/80: 510. Yttrandet bifogas som bilaga 3.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker alltså motion 1979/80: 510. Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1979/80: 100 och med avslag på motion 1979/80: 510 till *Sveriges Radio AB för verksamhet vid Sveriges Utbildningsradio AB* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 101 587 000 kr.[1]

Stockholm den 26 och 27 februari 1980

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Karl-Eric Norrby (c), Tore Nilsson (m), Åke Green (s), Kerstin Anér (fp), Tyra Johansson (s), Ingrid Diesen (m), Lars-Ingvar Sörenson (s), Olle Eriksson (c), Hans Alsén (s), Lars Ahlmark (m), Catarina Rönnung (s), Anna Eliasson (c), Kerstin Andersson i Kumla (s) och Bertil Hansson (fp).

Vid punkt 1 mom. 1—30 och 33—36 samt punkt 2 ersattes Åke Green (s) av Ing-Marie Hansson (s).

Reservationer

1. Granskning av Sveriges Radios och dess dotterbolags verksamhet (punkt 1, mom. 9 — motiveringen)

Georg Andersson, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung, Kerstin Andersson i Kumla och Ing-Marie Hansson (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar "Utskottet har" och på s. 14 slutar "avstyrker motionen" bort ha följande lydelse:

I propositionen har föredragande statsrådet instämt i ett uttalande av Sveriges Radio om att ansvaret för verksamhetens utformning inom statsmakternas målsättningar åvilar Sveriges Radio, medan statsmakter-

[1] Utskottets förslag under denna punkt avser den medelsanvisning som i proposition 1979/80: 100 (s. 37) angivits under anslagsbeteckningen E 1. Sveriges Utbildningsradio aktiebolag, reservationsanslag.

na begränsar sin granskning till att avse de samhällsekonomiska förutsättningarna för medelstilldelningen. Samtidigt har framhållits att styrelser och företagsledningar i de olika bolagen har ansvaret för att de medel som erhålls för att bedriva radio- och televisionsverksamheten används med iakttagande av god hushållning.

De nu angivna uttalandena om ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan statsmakterna och radiokoncernen samt om vikten av god hushållning överensstämmer med vad som förutsatts i 1978 års riksdagsbeslut om radion och televisionen. Så är däremot inte fallet med den i motion 1678 framförda tanken att regeringen på de skäl som anförts i motionen skulle föranstalta om en särskild granskning av radioföretagens verksamhet. Utskottet avstyrker därför motionen.

2. Frilansmedverkan och kvotering av driftmedelsanslaget (punkt 1, mom. 10)

Georg Andersson, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung, Kerstin Andersson i Kumla och Ing-Marie Hansson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar "Utskottet får" och på s. 15 slutar "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

I propositionen ansluter sig föredraganden till Sveriges Radios förslag beträffande formerna för medelstilldelningen, som innebär att ansvaret för verksamhetens utformning inom statsmakternas målsättning åvilar Sveriges Radio, medan statsmakterna begränsar sin granskning till att avse de samhällsekonomiska förutsättningarna för medelstilldelningen.

Utskottet instämmer i denna uppfattning. Med hänsyn till radio- och TV-verksamhetens integritet skall statsmakterna inte göra någon fördelning av medlen vare sig på de i koncernen ingående bolagen eller på de olika programverksamheterna.

Mot bakgrund av regeringens principiella syn på ansvarsfördelningen är det förvånande att tydliga markeringar ändå görs i propositionen. Det gäller bl. a. frilansmedverkan, där föredraganden framhåller att det kan finnas anledning att överväga möjligheten att kvotera driftmedelsanslaget för att på så sätt garantera en rimlig omfattning av sådan medverkan.

Den illa dolda pekpinnen beträffande omfattningen av frilansmedverkan rimmar dåligt med regeringens principiella syn, som den kom till uttryck våren 1978. Något stöd i riksdagsbesluten 1978 eller 1979 finns inte heller för sådana uttalanden. Föredraganden erinrar för övrigt själv i årets budgetproposition om att 1978 års riksdagsbeslut när det gäller den planerade utbyggnaden och andra ambitionshöjningar angavs i allmänna termer. "Proposition och utskottsbetänkande innehöll

alltså ingen närmare precisering av kostnaderna för de enskilda reformerna. I riksdagsbeslutet angavs inte heller någon detaljerad plan för i vilken takt reformerna skall genomföras under avtalsperioden." Detta gäller också frilansmedverkan. Inte heller i 1979 års riksdagsbeslut gjordes någon närmare precisering.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att en ökning av frilansmedverkan är önskvärd, men den måste åstadkommas utan att regering och riksdag specialdestinerar medel för detta ändamål.

Vad utskottet sålunda anfört med anledning av yrkande 1 a i motion 1233 bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. att riksdagen med anledning av motion 1979/80: 1233 yrkande 1 a som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om kvotering av Sveriges Radios driftmedelsanslag,

Särskilda yttranden

1. Riktlinjer för radiokoncernens verksamhet (punkt 1, *mom.* 8)

Georg Andersson, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung, Kerstin Andersson i Kumla och Ing-Marie Hansson (alla s) anför:

I motion 1977/78: 1796 yrkade socialdemokraterna avslag på regeringens förslag (prop. 1977/78: 91) om att dela upp Sveriges Radio i ett moderbolag och fyra förhållandevis självständiga programföretag. Vi ansåg att uppdelningen av företaget i flera bolag skulle medföra betydande kostnadsfördyringar genom onödiga dubbleringar av tjänster och ett ökat lokalbehov. Vidare skulle en väsentlig del av personalen bli sysselsatt med omorganisationen under den närmaste tiden i stället för att kunna ägna sig åt programproduktion. Enligt vår mening skulle regeringens förslag också innebära en försämring av yttrandefriheten genom att kravet på balans i programutbudet skulle gälla för varje programföretag och för varje TV-kanal för sig.

De farhågor som uttalades i motion 1977/78: 1796 beträffande konsekvenserna av omorganisationen av Sveriges Radio har nu besannats.

Utvecklingen måste därför noga följas. Möjligheterna att vidtaga åtgärder som så långt möjligt kan begränsa nackdelarna med den beslutade omorganisationen bör därvid prövas.

2. Utredning angående den framtida finansieringen av den allmänna radio- och TV-verksamheten (punkt 1, mom. 12)

Tore Nilsson, Ingrid Diesen och Lars Ahlmark (alla m) anför:

Vi delar uppfattningen att frågan om reklamfinansiering f. n. ej är aktuell. Men med den kostnadsutveckling som nu skisseras för Sveriges

Radio och med den kraftiga höjning av mottagaravgiften som detta kommer att medföra måste finansieringsfrågan tas upp till förutsättningslös prövning. Därvid måste även reklamfinansieringens möjligheter och konsekvenser studeras och olika modeller i detta avseende analyseras.

Bilaga 1

Översikt över motionernas behandling

Motionsyrkande nr	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan mom.	reservation nr	särskilt yttrande nr
188	16—17	punkt 1 mom. 13		
208	22	25		
285	22	26		
286	23	33		
373	16—17	13		
503	16—17	13		
509 yrk. 1 a	12—13	8		
1 b	12—13	8		
1 c	20	23		
1 d	23—24	34		
1 e	17	14		
2	12—13	8		
3	25	6		
4	15	11		
5	13	8		
6	17	14		
510	28	punkt 2		
515	22	punkt 1 mom. 27		
539	19	21		
644	19	19		
645	22	28		
647 yrk. 1	17	15		
2	18—19	18		
648	22	30		
652	16—17	13		
653	24	35		
761	22	29		
1229	15	12		2
1233 yrk. 1 a	14—15	10	2	
1 b	16—17	13		
1234 yrk. 1	17	15		
2	18—19	18		
1236	22—23	31		
1238 yrk. 1	17	15		
2	17—18	17		
3	17	16		
1242	16—17	13		
1243	20	22		
1245	22—23	32		
1247	20	24		
1250	16—17	13		
1251	18—19	18		
1255	22	27		
1259	16—17	13		
1271 yrk. 1	17	15		
2	17—18	17		
1272	22	30		
1273	24—25	36		
1671	19	20		
1676	16—17	13		
1678	13—14	9	1	
1681	18—19	18		
1685	17	16		

Bilaga 2

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med 85 kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 35 kronor per kalenderkvartal.	Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med *103* kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med *40* kronor per kalenderkvartal.

Skall avgift första gången erläggas under löpande avgiftsperiod, skall avgiften sättas ned till det belopp som svarar mot antalet kvarvarande dagar av perioden.

Avgift erläggs till myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

Bilaga 3

Utbildningsutskottets yttrande 1979/80: 1 y

över viss del av propositionen 1979/80: 100 avseende anslag till Sveriges Utbildningsradio aktiebolag jämte motion

Till kulturutskottet

Genom beslut den 5 februari 1980 har kulturutskottet berett utbildningsutskottet tillfälle yttra sig över propositionen 1979/80: 100, bilaga 12, punkten E 1 Sveriges Utbildningsradio aktiebolag jämte motionen 1979/80: 510.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen skall för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 101 587 000 kr. till Sveriges Radio AB (SR) för verksamhet vid Sveriges Utbildningsradio aktiebolag (UR). Detta innebär en ökning med 21 167 000 kr. jämfört med förslaget i förra årets budgetproposition. Större delen av ökningen, 15 milj. kr., avser kompensation för prisutvecklingen beräknad under en särskild anslagspost.

Föredragande statsrådet anser det angeläget att kvalitetsförbättringar för den avgiftsfinansierade verksamheten inom SR får en motsvarighet för UR. Medlen till programverksamhet föreslås därför öka med 1 500 000 kr. för att tillgodose bl. a. behovet av fortsatt regional utbyggnad.

I motionen 1979/80: 510 yrkas att riksdagen skall anvisa 15 milj. kr. utöver regeringens förslag. Motionärerna anser det särskilt viktigt att de satsningar som UR planerat för invandrarna och barnen kan genomföras. Detta kräver enligt motionärernas mening ökade medel inte bara till programområdena som sådana utan även till konsolidering och regionalisering av verksamheten.

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet och motionärerna att det är angeläget med en fortsatt utveckling av UR:s verksamhet. Utskottet anser därför att kulturutskottet bör tillstyrka regeringens förslag om ökad medelstilldelning, men kan av statsfinansiella skäl inte förorda en sådan avsevärd ökning av anslaget som föreslås i motionen 1979/80: 510. Utbildningsutskottet anser således att kulturutskottet bör föreslå riksdagen att med bifall till propositionen 1979/80: 100 och med avslag på motionen 1979/80: 510 anvisa ett reservationsanslag av

101 587 000 kr. till Sveriges Radio AB för verksamhet vid Sveriges Utbildningsradio AB.

Stockholm den 12 februari 1980

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Hans Nyhage (m), Bengt Wiklund (s), Linnea Hörlén (fp), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lena Hjelm-Wallén (s), Kerstin Göthberg (c), Karl-Erik Häll (s), Larz Johansson (c) och Marianne Wahlberg (fp).

Innehåll

1. Radio och television 1
Propositionen 1
Lagförslagen (s. 1)
Propositionens innehåll i övrigt (s. 3)
Motionerna 6
Utskottet 11
Radiolagen (s. 11)
Lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare (s. 11)
Riktlinjer för radiokoncernens verksamhet (s. 12)
Finansieringsformen (s. 15)
Lokalradion (s. 15)
Regional-TV (s. 19)
AM-sändare (s. 20)
Avgiftsuppbörden (s. 20)
Programfrågor (s. 21)
Närradio (s. 24)
Medelsberäkningarna (s. 25)
Övriga frågor (s. 25)
Hemställan (s. 25)
2. Sveriges Radio AB för verksamhet vid Sveriges Utbildningsradio AB 28
3. Reservationer 28
4. Särskilda yttranden 30
5. Bilaga 1 (översikt över motionernas behandling) 32
6. Bilaga 2 (utskottets förslag till Lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare) 33
7. Bilaga 3 (UbU 1979/80: 1 y) 34

NORSTEDTS TRYCKERI STOCKHOLM 1980